

## Světová literatura

### Charakteristika předmětu

Předmět *Světová literatura* je v rámci studijního programu *Inspirace a vzdělávání v souvislostech* vyučován v prvním a druhém ročníku. Časová dotace je v obou ročnících shodná – 1 vyučovací hodina týdně. Tento předmět spadá pod vzdělávací oblast *Jazyk a jazyková komunikace* do podoblasti *Český jazyk a literatura*. Druhým předmětem v tomto studijním programu, který se bude provázán s a doplňovat předmět *Světová literatura*, je předmět *Česká literatura*.

Předmět *Světová literatura* si klade za cíl seznámit žáky s vývojem literatury hlavně v Evropě, ale také v Americe a podat jim obecný, ale systematický a ucelený přehled o hlavních literárních proudech a směrech, které se objevily v evropských zemích a v Americe. Předmět poskytne žákům znalosti o vývoji a změnách v literatuře od prvních písemných památek ve starověku až po hlavní představitele různých literárních směrů 20. století. V rámci tohoto předmětu si žáci osvojí především práci s uměleckým textem, ale také s textem neuměleckým. Procvičí si interpretaci literárních děl všech druhů a různých žánrů. Budou jim představeny hlavní rysy jednotlivých literárních etap a jejich hlavní představitelé a důvody, proč se daní autoři do dějin literatury zapsali. Žáci si také osvojí vyjadřovat vlastní názory nad jednotlivými texty a budou o nich diskutovat. V neposlední řadě je součástí tohoto předmětu také práce s literárně–vědními termíny a jejich charakteristiky a schopnost žáků rozpoznat jednotlivé trofy a figury v uměleckých textech a vysvětlit jejich funkci.

### V předmětu jsou realizována následující průřezová témata:

- Osobnostní a sociální výchova
- Multikulturní výchova
- Environmentální výchova
- Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech
- Mediální výchova

### Výchovné a vzdělávací strategie

#### Kompetence k učení

Učitel:

- vede žáky k utváření pozitivního přístupu k literatuře (nejen světové) a motivuje je k vlastnímu rozvoji jejich čtenářské gramotnosti
- vede žáky k tomu, aby si dokázali v domácí přípravě danou látku sami nastudovat/seznámit se s uměleckým textem a připravit se tak, aby byli schopni o něm v hodinách diskutovat
- směřuje žáky k práci s různými zdroji (tištěnými i internetovými; českými i anglickými), které jim mohou ve studiu literatury pomoci

#### Kompetence k řešení problémů

Učitel:

- vede žáky k tomu, aby kriticky interpretovali získané poznatky, podpořili je argumenty a důkazy, a aby formulovali závěry
- vede žáky, aby dokázali problém rozpoznat, ale také aby s ním dokázal pracovat a zvládl si adekvátně a efektivně rozložit čas pro řešení daného problému
- vede žáky k tomu, že při práci s uměleckým textem vytváří hypotézy, které obhájí a dokládá na konkrétní části textu nebo za pomocí svých znalostí z jiných oblastí
- představí žákům různé metody řešení problémy
- vede žáky k tomu, aby dokázali pohlížet na literární text z různých úhlů pohledu
- směřuje žáky k tomu, aby při řešení problému pracovali s různými zdroji (tištěnými i elektronickými), a aby dokázal zhodnotit důvěryhodnost daného zdroje

#### Kompetence komunikativní

Učitel:

- vytváří pro žáky dostatek prostoru pro vzájemnou komunikaci a interakci
- umožňuje žákům vyjadřovat vlastní názory na daný literární text a diskutovat o jeho přínosu a významu v rámci literární historie
- pomáhá žákům uvědomit si různé způsoby komunikace (verbální/neverbální) a komunikační strategie a nabádá je k jejich efektivnímu používání
- nabízí žákům prostor pro využití různých komunikačních kanálů za účelem vyjádření vlastního postoje a vlastních názorů k danému tématu
- požaduje po žácích prezentaci na předem dané téma, ve které prokáží komunikační dovednosti a strategie před publikem
- vede žáky k uvědomění si rozdílu mezi spisovnou a nespisovnou češtinou a významu použití spisovného jazyka při ústním projevu
- seznamuje žáky s odbornými literárně–vědními termíny a jejich opakováním zajišťuje jejich osvojení
- představuje žákům různé typy textů (komunikačních prostředků) a směřuje žáky k tomu, aby je dokázali rozpoznat

**Světová literatura**

---

**Kompetence sociální a personální**

Učitel:

- vede žáky k utváření vlastních názorů ohledně textů a autorů a směřuje je k odolávání tlaků vytvářených společnostmi a médii
- směřuje žáky ke stanovení vlastních cílů při práci
- vytváří pro žáky prostor, ve kterém provádějí sebereflexi nad vlastní prací a vlastními názory a postoji
- seznamuje žáky s nejrůznějšími literárními texty, po jejichž přečtení si žáci budou schopni uvědomit sociální role postav a způsob života daných lidí v dané době
- pomáhá žákům vytvářet si pozitivní názor na kulturní dědictví, které je obsaženo v literárních textech světové literatury a schopnost ocenit dané texty a přínos literatury jako takové pro společnost

**Kompetence občanské**

Učitel:

- vede je k respektování hodnot uměleckých děl světové literatury
- vytváří pozitivní vztah žáků k literatuře jako takové
- rozvíjí u žáků motivaci pro celoživotní pozitivní vztah k literárním památkám a literatuře obecně
- směřuje žáky k utváření vlastních názorů a postojů na základě vlastní četby a následného rozboru děl
- pomáhá žákům docílit uvědomění si událostí, vývoje a rozdílností veřejného života v různých historických obdobích na základě přečtené a prostudované literatury
- pomáhá žákům rozšířit své znalosti a chápání odlišných kultur a odlišných duchovních hodnot na základě četby
- vede žáky k tomu, aby respektovali ostatní kultury a náboženství, ale zároveň i postoje a hodnoty ostatních lidí při společných rozborech textů

**Kompetence k podnikavosti**

Učitel:

- pomáhá žákům vytvořit si proaktivní přístup k práci a rozvíjet iniciativu a tvořivost
- iniciuje u žáků inovaci a vlastní nápady a názory
- vede žáky k uvědomění si významu znalostí a využití kultivovaného jazykového projevu v budoucím životě
- rozvíjí u žáků schopnost kritického zhodnocení práce vlastní, ale i práce ostatních žáků
- seznamuje žáky s různými zdroji, které mohou při práci s texty využívat a podporuje jejich motivaci k jejich užívání
- dbá na to, aby dokázali při práci se zdroje zhodnotit kvalitu daného zdroje

**Světová literatura**

vzdělávací oblast	očekávaný výstup podle RVP	školní výstup ŠVP	učivo	vazba a přesahy	poznámky
<b>Český jazyk a literatura – Literární komunikace – světová literatura</b>	Žák rozliší umělecký text od neuměleckého, nalezne jevy, které činí text uměleckým.	Dokáže rozlišit text umělecký od neuměleckého.	<b>Základy literární vědy</b> – význam literatury <b>Poetika</b> – výstavba uměleckého textu a prostředky pro jeho výstavbu <b>Literární druhy a žánry</b> – rozdělení a charakteristika <b>Literárněvědní terminologie</b> – poezie, próza, drama <b>Historie literatury</b> – časová osa hlavních literárních směrů v Evropě a jejich stručná charakteristika <b>Starověká literatura</b> – první literární památky a jejich význam, <b>Antická literatura</b> – Řecko a Řím <b>Středověká literatura</b> – význam, cíle, hlavní představitelé <b>Renesance a humanismus v evropských zemích</b> – příčiny, rozšíření, hlavní představitelé, dopad na soudobou společnost <b>Baroko, klasicismus, osvícenství v evropských zemích</b> – charakteristika směrů; hlavní představitelé <b>Americká literatura</b> – vývoj od prvního osídlování až do konce 18. století	<b>OSV</b> – organizační dovednosti → já v roli vedoucího/vedoucí a v roli vedené/vedeného; <b>OSV</b> – sociální komunikace → verbální a neverbální komunikace, dovednosti spojené s kvalitami komunikace; <i>spolupráce a soutěž</i> <b>VMEGS</b> – globalizační a rozvojové procesy – historické vývojové etapy a jejich charakteristika; <i>mezinárodní rozvojová spolupráce</i> → kolonialismus; <b>VMEGS</b> – <i>žijeme v Evropě</i> → světově významní představitelé evropské kultury, jazykové a kulturní rozdíly ve vývoji Evropy <b>MKV</b> – <i>základní problémy sociokulturních rozdílů</i> (z hlediska historie) <b>EV</b> – <i>člověk a životní prostředí</i> – vliv člověka <b>MedV</b> – <i>média a mediální produkce</i> – vznik knihtisku, různé adaptace literárních děl v jiných médiích; <b>MedV</b> – <i>uživatelé</i> – jak vzniká čtenářská/divácká skupina, co je cílová skupina; <b>MedV</b> – <i>účinky mediální produkce a vliv médií</i>	
		V uměleckém textu pojmenuje jevy, které určují text umělecký.			
		U uměleckého textu určí na základě jednotlivých znaků, o jaký literární druh se jedná.			
		Popíše znaky jednotlivých literárních druhů a demonstrovuje je na konkrétním textu.			
	Objasní rozdíly mezi fikčním a reálným světem a vysvětlí, jakým způsobem se reálný svět promítá do literárního textu, jaký vliv může mít svět fikce na myšlení a jednání reálných lidí.	Přeloží základní literárněvědní terminologii do anglického jazyka.			Objasní rozdíly mezi fikčním a reálným světem.
		Objasní rozdíly mezi fikčním a reálným světem.			Popíše způsoby promítání reálného světa do fiktivního.
		Objasní rozdíly mezi fikčním a reálným světem.			Disktuje o tom, jaký vliv může mít fiktivní svět a fiktivní postavy na myšlení a jednání lidí ve světě skutečném.
	Na konkrétních příkladech popíše specifické prostředky básnického jazyka a objasní jejich funkci v textu.	Objasní rozdíly mezi fikčním a reálným světem.			Vyhledá v textu jednotlivé příklady básnického jazyka a dokáže je charakterizovat.
		Objasní rozdíly mezi fikčním a reálným světem.			Analyzuje umělecký text z hlediska básnického jazyka.
		Objasní rozdíly mezi fikčním a reálným světem.			Ocení použití básnických prostředků v uměleckém textu a vysvětlí jejich funkci.
	Rozliší a specifikuje jednotky vyprávění (časoprostor, vypravěč, postavy) a zhodnotí jejich funkci a účinek na čtenáře.	Objasní rozdíly mezi fikčním a reálným světem.			Pojmenuje jednotlivé jednotky vyprávění v uměleckém textu.
		Objasní rozdíly mezi fikčním a reálným světem.			Provede rozbor textu z různých hledisek – časoprostor, vypravěč, hlavní a vedlejší postavy, hlavní a vedlejší dějové linie.
Objasní rozdíly mezi fikčním a reálným světem.		Zhodnotí funkci textu z hlediska historického a kulturně–společenského a posoudí jeho účinek na čtenáře.			
Rozliší a popíše účinek textu na soudobého čtenáře a čtenáře současného.	Objasní rozdíly mezi fikčním a reálným světem.	Rozliší a popíše účinek textu na soudobého čtenáře a čtenáře současného.			
	Objasní rozdíly mezi fikčním a reálným světem.	Rozliší a popíše účinek textu na soudobého čtenáře a čtenáře současného.			
Rozezná typy promluv a vyprávěcí způsoby a posoudí jejich funkci v konkrétním textu.	Objasní rozdíly mezi fikčním a reálným světem.	Na základě rozboru textu rozliší typy promluvy, charakterizuje je a specifikuje jejich význam v textu.			
Při interpretaci literárního textu ve všech jeho kontextech uplatňuje	Objasní rozdíly mezi fikčním a reálným světem.	Analyzuje literární text z různých úhlů pohledu.			
	Objasní rozdíly mezi fikčním a reálným světem.	Rozliší jednotlivé literární žánry.			

**Světová literatura**

	prohloubené znalosti o struktuře literárního textu, literárních žánrech a literárněvědných termínech.	Demonstruje svoje tvrzení na konkrétních příkladech v rámci textu.			
	Postihne smysl textu, vysvětlí důvody a důsledky různých interpretací téhož textu, porovná je a hodnotí, odhalí eventuální dezinterpretace textu.	Interpretuje daný text vlastními slovy.	<b>Preromantismus a romantismus v evropských zemích</b> – hlavní představitelé různých evropských zemí, příčiny, rysy, dopad na soudobou společnost, žánry <b>Viktoriánská literatura v Anglii</b> – rysy, hlavní představitelé – důraz na ženskou spisovatelku, žánry <b>Naturalismus a realismus v evropských zemích</b> – rysy, vznik, hlavní představitelé <b>Evropská literatura 20. století</b> – přehled směrů a jejich představitelů, literatura v období světových válek a poválečná literatura <b>Americká literatura</b> – přehled vývoje v 19. a 20. století, odlišné a společné rysy vývoje s evropskou literaturou, hlavní představitelé jednotlivých období	<b>OSV – organizační dovednosti</b> → já v roli vedoucího/vedoucí a v roli vedené/vedeného; <b>OSV – sociální komunikace</b> → verbální a neverbální komunikace, dovednosti spojené s kvalitami komunikace; <b>OSV – spolupráce a soutěž</b> <b>VMEGS – globalizační a rozvojové procesy</b> – historické vývojové etapy a jejich charakteristika; <b>VMEGS – globální problémy; mezinárodní rozvojová spolupráce</b> → kolonialismus; <b>VMEGS – žijeme v Evropě</b> → světově významní představitelé evropské kultury, jazykové a kulturní rozdíly ve vývoji Evropy <b>MKV – základní problémy sociokulturních rozdílů</b> (z hlediska historie) <b>EV – člověk a životní prostředí</b> – vliv člověka <b>MedV – média a mediální produkce</b> – vznik knižtisku, různé adaptace literárních děl v jiných médiích; <b>MedV – uživatelé</b> – jak vzniká čtenářská/divácká skupina, co je cílová skupina; <b>MedV – účinky mediální produkce a vliv médií</b>	
	Rozliší texty spadající do oblasti tzv. literatury vážné, středního proudu a literárního braku a svůj názor argumentačně zdůvodní.	Zhodnotí kvalitu literárního textu a kategorizuje ho do dané oblasti. Obhájí svůj názor na zařazení textu do dané oblasti. Kriticky zhodnotí literární dílo z hlediska jeho estetických kvalit a svůj názor obhájí (v diskusi).			
	Samostatně interpretuje dramatické, filmové a televizní zpracování literárních děl.	Kriticky zhodnotí literární dílo a jeho další zpracování – divadelní, filmové, aj. Posoudí kvalitu literárního díla a jeho dalšího zpracování. Určí a popíše rozdíly mezi literárním dílem a jeho zpracováním na konkrétních příkladech.			
	Vystihne podstatné rysy základních period vývoje světové literatury, významných uměleckých směrů, uvede jejich představitele a charakterizuje a interpretuje jejich přínos pro vývoj literatury a literárního myšlení.	Kategorizuje a chronologicky seřadí jednotlivé literární proudy ve světové literatuře. Prokáže znalost jednotlivých period světové literatury. Uvede jejich základní znaky. Vymenuje hlavní představitele jednotlivých literárních proudů ve světové literatuře.			
		Diskutuje o tom, jakým způsobem literatura daného období ovlivnila společnost a naopak.			
	Vysvětlí specifickou vývoj významných národních literatur (vzájemná inspirace, příbuznost, odlišnosti a jejich příčiny).	Vysvětlí příčiny vzniku literárních proudů a popíše jeho šíření do ostatních zemí. Vlastními slovy prokáže podobnosti a odlišnosti národních literatur ve stejném uměleckém směru/období. Ocení přínos literárních děl světového významu ve vývoji společnosti.			
					<b>Přesahy:</b> <b>SD</b> – události světových dějin souvisejících s literaturou <b>EV</b> – vývoj uměleckých směrů v různých historických etapách a jejich charakteristika <b>ČJ</b> – slohová výchova (styl publicistický → recenze, kritika)

**Světová literatura**

Tvořivě využívá informací z odborné literatury, internetu, tisku a z dalších zdrojů, kriticky je třídí a vyhodnocuje získané schopnosti a dovednosti tvořivě využívá v produktivních činnostech rozvíjejících jeho individuální styl.	V produktivních činnostech aplikuje svoje znalosti a tvoří vlastní hodnocení literárních textů.		
	Dokáže pracovat se sekundárními zdroji a uspořádá je podle kvality.		
Získané schopnosti a dovednosti tvořivě využívá v produktivních činnostech rozvíjejících jeho individuální styl	V produktivních činnostech aplikuje svoje znalosti a tvoří vlastní hodnocení literárních textů.		